

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA ŠOŠTANJ

Koroška cesta 7, 3325 Šoštanj

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ SAŠA REGIJE

RAZISKOVALNA NALOGA

KAKO SPODBUDITI BRANJE PRI NAJSTNIKIH?

Tematsko področje: sociologija

Avtorici:

Nika Navodnik, 8. razred

Martina Roglšek, 8. razred

Mentorica:

mag. Barbara Turinek

Velenje, 2023

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?
Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj.

Mentorica: mag. Barbara Turinek

Datum predstavitve: marec 2023

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, šolsko leto 2022/23

KG branje, knjige, bralna značka, motivacija

AV NAVODNIK, Nika / ROGLŠEK, Martina

SA TURINEK, Barbara

KZ 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7

ZA Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj

LI 2023

IN **KAKO SPODBUDITI BRANJE PRI NAJSTNIKIH?**

TD Raziskovalna naloga

OP VI, 32 str., 22 graf., 1 pril., 11 vir.

IJ SL

JI sl / en

AI Zelo radi zahajava v knjižnico, bereva knjige ali jih samo prelistavava. Opažava, da najini vrstniki ne berejo radi. Raziskave pa kažejo, da je branje zelo pomembno za otrokov razvoj - najstniki s tem širijo svoj besedni zaklad ter obzorje. Zato sva se odločili, da bova raziskali, kaj bi najstnike spodbudilo k branju. Zanimalo naju je tudi, kaj si najstniki mislijo o branju in kako na branje vpliva bralna značka. V ta namen sva pregledali literaturo, izvedli anketo na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj ter pregledali knjigo vtisov, v kateri so zapisani podatki o številu učencev, ki so opravili bralno značko na naši šoli. Ugotovili sva, da število bralcev začne upadati v šestem razredu, najmanjši delež učencev pa bralno značko opravi v osmem razredu. Dekleta raje berejo kot fantje, obojim pa je privlačnejša možnost igranja igrice ali gledanje filmov. Opisali sva tudi različne tipe bralcev in vloge, ki jih imajo različna okolja na naše branje. Z raziskavo sva ugotovili, da najstniki ne berejo radi, da nagrada ob zaključku bralne značke ni motivacija za branje ter da je večini najstnikov napor prebrati knjigo. Po drugi strani pa sva prišli do spoznanja, da so le nekateri anketirani učenci izrazili, da jih za branje nič ne bi motiviralo, večino pa bi k branju spodbudile privlačne platnice, zanimiva vsebina, na pogled ne preveč debela knjiga ter nagrada, kot je npr. ocena.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2022/23

CX reading, books, reading badge, motivation

AU NAVODNIK, Nika / ROGLŠEK, Martina

AA TURINEK, Barbara

PP 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7

PB Osnovna šola Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj

PY 2023

TI How to encourage teenagers to read?

DT RESEARCH WORK

NO VI, 32 p., 22 graf, 1ann., 11 ref.

LA SL

AL sl / en

AB We enjoy visiting the library, reading books. We see that none of our peers enjoy reading. According to research, reading helps youngsters develop because it broadens their vocabulary and perspective. We made the decision to look at what would inspire adolescent readers for this reason. We reviewed literature and performed a poll at the primary school OŠ KDK Šoštanj and analysed the impression book, which includes information on the number of students who passed the reading badge. We discovered that in the sixth and eighth grades, the percentage of readers starts to decline. Boys and girls both find the option of playing games or watching movies more appealing. Girls read more than boys do, and both genders find it more appealing to play video games or watch movies. We discovered through the study that teens dislike reading, that earning a reading badge does not motivate them to read and that most teens find it difficult to sit down and read a book. On the other hand, we discovered that only a small percentage of the students who responded to the survey said that nothing would motivate them to read; instead, they said that attractive panels, interesting content, a book that is not too thick to hold, and a prize, such as an assessment, would encourage them to do so.

KAZALO

1 UVOD.....	- 1 -
2 PREGLED OBJAV	- 2 -
2.1 KAJ POMENI POJEM »BRANJE«?	- 2 -
2.1.1 RAZLOGI, DA (NE)BEREMO	- 2 -
2.2 VLOGA, KI JO IMA DOLOČENO OKOLJE NA BRANJE.....	- 3 -
2.2.1 Starši, družina	- 3 -
2.2.2 Šola	- 4 -
2.2.3 Družba	- 5 -
2.3 TIPI BRALCEV	- 6 -
2.3.1 Prvi stiki z branjem.....	- 6 -
2.3.2 Bralec začetnik	- 6 -
2.3.3 Srednje dober bralec	- 6 -
2.3.4 Spreten bralec	- 7 -
2.3.5 Najstniški bralec	- 7 -
2.3.6 Odrasli bralec.....	- 7 -
2.4 BRALNA ZNAČKA KOT SPODBUDA ZA BRANJE	- 7 -
2.5 KAKO SPODBUJATI BRANJE	- 9 -
3 METODOLOGIJA	- 11 -
4 REZULTATI IN RAZPRAVA	- 12 -
4.1 PRIMERJAVA OPRAVLJENE BRALNE ZNAČKE MED POSAMEZNIMI GENERACIJAMI.....	- 12 -
4.2 ANALIZA ANKETE IN RAZPRAVA.....	- 17 -
5 ZAKLJUČEK	- 28 -
6 POVZETEK	- 30 -
7 SUMMARY	- 31 -
8 VIRI.....	- 32 -

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Odstotek opravljene bralne značke	12 -
Graf 2: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2008/09-2016/17.....	13 -
Graf 3: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2009/10-2017/18.....	14 -
Graf 4: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2010/11-2018/19.....	14 -
Graf 5: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2011/12-2019/20.....	15 -
Graf 6: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2012/12-2020/21.....	16 -
Graf 7: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2013/14-2021/22.....	16 -
Graf 8: Spol anketiranih	17 -
Graf 9: Razred anketiranih	18 -
Graf 10: Ali rad/a bereš?	18 -
Graf 11: Ali rad/a bereš glede na spol	19 -
Graf 12: Zakaj ne bereš rad/a?.....	20 -
Graf 13: Kaj bi najraje?	20 -
Graf 14 Ali v šoli opravljaš bralno značko?	21 -
Graf 15 Zakaj ne opravljaš bralne značke?	22 -
Graf 16 Ali ti je bralna značka motivacija za branje?	22 -
Graf 17: Koliko knjig na mesec prebereš?	23 -
Graf 18: V kakšni obliki najraje bereš?	24 -
Graf 19: Ali se ti zdi branje pomembno?	24 -
Graf 20: Kako se odločiš za neko knjigo?.....	25 -
Graf 21: Kaj bereš?.....	26 -
Graf 22: Kaj bi te spodbudilo k branju knjige?	26 -

1 UVOD

Zelo radi zahajava v knjižnico, bereva knjige ali jih samo prelistavava. Branje se nama zdi pomembno, postati zlati bralec/zlata bralka pa je za naju eden izmed ciljev, ki sva si jih zastavili. Začeli sva opazovati, da učenci najine starosti zelo malo berejo in da čedalje manj najinih sošolcev opravlja bralno značko. Branje pa je zelo pomembno za otrokov razvoj, saj z njim širimo svoj besedni zaklad, obzorje in znanje.

Zato sva se odločili, da raziščeva, kako najstnike spodbuditi k branju. Najprej sva pregledali literaturo o tem, kaj je branje in kako pomembno je, kako na branje vpliva okolje, kakšne tipe bralcev poznamo, predstavili pa sva tudi cilje bralne značke. Nato sva preverili in obdelali podatke, kako učenci naše šole opravljajo bralno značko, ker sva želeli ugotoviti, ali delež upada. Nazadnje sva opravili še anketo, da bi ugotovili, ali najstniki radi berejo, kaj bi jih spodbudilo k branju in ali je za njih bralna značka spodbuda. Zanimalo naju je tudi, kaj bi jih motiviralo za branje.

Zastavili sva naslednje hipoteze:

1. Najstniki ne berejo radi.
2. Dekleta raje berejo kot fantje.
3. Bralna značka je motivacija za branje.
4. Najstnikom branje ni pomembno.
5. Nagrada bi spodbudila najstnike k branju.

2 PREGLED OBJAV

2.1 KAJ POMENI POJEM »BRANJE«?

Branje je oblika jezika. Za otroke je pomembno, da se naučijo uporabljati vse oblike jezika – govorjenje, poslušanje, branje in pisanje. Pri učenju potrebujejo zanesljivo in spodbudno podporo tako s strani staršev kot s strani šole. (Kesič Dimic, 2010)

Branje vključuje mišljenje in reševanje problemov, kar zahteva vse znanje. Pomen besed in smisel prebranega moramo dobro razumeti. Otroci pri branju ene povedi uporabljajo več strategij branja hkrati. Veliko znanih besed prepoznajo že samo po izgledu. Neznane in težje besede otrok pogosto prebere oz. zamenja z že znanimi in odkrije pomen po večkratnem branju. (Kesič Dimic, 2010)

Učenje branja je kot učenje druge dejavnosti, poteka vseskozi, z veliko pomoči ostalih in otroci s tem razvijajo bralne in pisalne navade na določeni razvojni stopnji. Enako je kot učenje plesa, kuhanja in vožnje s kolesom ...

Na poti do vzgoje dobrega bralca je treba vključevati sodelovalen odnos z odraslimi in vrstniki, potrebno ga je naučiti prepoznati in povezovati glasove in črke, predstaviti mu različne bralne strategije in mu od malih nog ponuditi čim več različnih vrst čtiva. (Kesič Dimic, 2010)

2.1.1 RAZLOGI, DA (NE)BEREMO

Miha Kovač je v knjigi Berem, da se poberem navedel 10 razlogov, zakaj v digitalnih časih ne beremo knjig:

1. »Nimam časa.
2. Knjige so predrage, v knjižnicah pa so knjige, ki me zanimajo, že izposojene.
3. Raje gledam serije.
4. Knjige me ne zanimajo.
5. Na pametnem telefonu najdem vse, kar me zanima.
6. V prostem času raje hodim po trgovinah in se družim s prijatelji.
7. Družbeni mediji so zakon.
8. V poplavi knjižne ponudbe se ne znajdem.
9. Knjige so iz nekih drugih časov.
10. Branje knjig je prenaporno.« (Kovač, 2020).

Na drugi strani pa je navedel 10 razlogov, zakaj kljub digitalizaciji moramo brati. Prav teh 10 razlogov je ključnih, da v življenju postanemo uspešni:

1. »Če znaš dobro brati, vidiš in slišiš več.
2. Če bereš, poznaš več besed, zato lahko razmišljaš o več rečeh.
3. Če daljša besedila bereš s papirja, jih razumeš bolje, kot če jih bereš z zaslona.
4. Če uporabljaš zaslonske tehnologije in bereš knjige, se naučiš misliti na dva različna načina.
5. Če bereš, lažje razumeš druge ljudi.
6. Otroci, ki odrasčajo v beročem okolju, so življenjsko uspešnejši.
7. Med bralci je več zadovoljnih in ustvarjalnih ljudi kot med nebralci.
8. Branje je napor, a je lahko tudi užitek.
9. Branje v tujem jeziku je okno v svet, od koder vidiš tudi domov.
10. Z branjem knjig se učiš misliti z lastno glavo.« (Kovač, 2020)

2.2 VLOGA, KI JO IMA DOLOČENO OKOLJE NA BRANJE

2.2.1 Starši, družina

Miha Kovač v knjigi Berem, da se poberem pravi: »Ključ za oblikovanje bralnih navad pri otrocih in bodočih odraslih je predvsem družinsko branje.« (Kovač, 2020, str. 80)

Otroci potrebujejo pri učenju branja starševsko pomoč, saj je branje zelo obsežno in zahtevno. Med 4. in 9. letom je zelo pomembno, da se otrok nauči osnov branja, ker mora od 9. leta naprej podvojiti hitrost branja, razširiti prepoznavanje besedišča ter se naučiti hitreje preleteti besedilo.

Čeprav otroci obiskujejo šolo, ima še vseeno največji vpliv na učenje branja družina. Če otroku že kot majhnemu veliko beremo in prikazujemo knjige na zabaven način, bo tudi kasneje rad bral in ne bo imel težav. Če začne v najstniškem obdobju razvijati odpor do branja, mu bo spodbuda s strani družine v veliko pomoč. Na otroka ima vpliv tudi to, kakšen odnos do šole in branja ima starš.

Kadar zna bralec brati različne vrste besedil v skladu s posebnimi zahtevami in prepoznati tudi daljše in zahtevnejše besede, takrat pravimo, da je v celoti razvil bralno

razumevanje. (Kropp, 2000)

Ne glede na to, kako dobro šolo obiskujejo otroci, potrebujejo starše, da:

- »jim berejo;
- jih poslušajo, kako berejo, ko so še majhni;
- se z njimi pogovarjajo o branju, ko so starejši;
- jim omogočajo mirne trenutke, primerne za branje;
- kupujejo ali si izposojajo knjige in drugo gradivo;
- sodelujejo z njihovimi učitelji;
- so jim zgled odraslega bralca in zanimanja za knjige.« (Kropp, 2000, str.2)

Z vsem zgoraj naštetim otrokom pomagamo, da širijo in poglobljajo besedišče ter se učijo osredotočanja. »Z branjem otrokom pomagamo, da se razvijajo v misleča, čuteča in empatična bitja.« (Kovač, 2020, str. 80) Vendar, kot pravi Kovač, se v Sloveniji s tem ne moremo pohvaliti, saj raziskave kažejo, da le tretjina staršev doma pogosto bere z otroki.

Pri vlogi, ki jo ima družina, pa ne moremo mimo raziskav, ki ugotavljajo tesno povezavo med izobrazbo staršev in stopnjo bralne pismenosti, pri čemer se razlike v govorni kompetentnosti, bralni pismenosti in posledično šolski uspešnosti otrok glede na izobrazbo staršev s starostjo in z leti večajo. Količina in vsebina govorjenega in tiskanega, prebranega besedila ima namreč učinke na otroke še dolgo po tem, ko odrastejo. (Kepic Mohar, 2021)

2.2.2 Šola

Šola ima poleg staršev in družine največji vpliv na otrokovo branje. Učitelji, še posebej v 1. triadi osnovne šole, otroke spodbujajo in jim na zabaven način približujejo branje. V višjih razredih osnovne šole pa od otrok zahtevajo večje razumevanje in tekoče branje tudi zahtevnejših besedil.

Učitelji v prvih razredih pri urah širijo otrokovo besedišče, vodijo dramske krožke, imajo dodatni in dopolnilni pouk iz jezika ... Poskrbijo, da otrok razvija bralne sposobnosti – besedni zaklad, da razumejo besedila in se na njih odzivajo ter jih tako pripravljajo na zahtevnejše branje v višjih razredih.

Učitelji v višjih razredih pa otroke vzpodbujajo, da še naprej berejo, da razmišljajo o literaturi. Vendar učenje branja pomeni še dosti več kot učitelje, ki dobro opravljajo

svoje delo. (Kropp, 2000)

Pri spodbujanju branja ne smemo pozabiti, da razvoj bralne zmožnosti in z njo pismenost potekata po logiki začaranega kroga. Tisti otroci in učenci, ki so že na začetku uspešni bralci, so deležni pohvale in pozitivne spodbude v šoli, postali bodo še bolj uspešni in razvijali visoko pismenost. Na žalost pa ima logika začaranega kroga še drugo – negativno plat, to je zaostajanje učencev, ki so bili ob vstopu v šolo manj uspešni ali celo neuspešni »bralci« in govorcei zaradi manj ugodnih komunikacijskih okoliščin. Zaradi pomanjkanja pozitivne spodbude se lahko začnejo izgubljati v začaranem krogu prepričanja, da je branje nekaj, kar ni za njih ali pa oni niso za branje in knjige. (Grosman, 2003)

2.2.3 Družba

»K dinamičnemu razvoju sodobnih družb lahko prispevajo le visoko pismeni in ustvarjalni posamezniki s pozitivno samopodobo. V tem smislu je dobro načrtovana vzgoja za branje in pozitiven odnos do pisane besede na predšolski ravni hkrati najbolj pomembna, žal pa tudi najbolj usodna za vse tiste otroke, ki jih ne bi uspela prepričati o pomenu branja.« (Grosman, 2003, str. 12)

Sodobne družbe potrebujejo višjo pismenost za gospodarsko uspešnost kot tudi za preživetje in ohranjanje lastne kulturne tradicije in jezika v okoliščinah kulturnega pluralizma, za višjo kakovost življenja in za možnost osmišljanja posameznikovega bivanja. Pozitivno spodbujanje branja je torej nujno tudi s strani družbe. (Grosman, 2003)

Vendar moramo upoštevati, da so sodobne družbe obsedene z užitkom in jih je groza napora. Vendar užitka ni brez napora, kar lahko še posebej vidimo pri športnikih, ki morajo ogromno trenirati, če želijo posegati po najvišjih mestih. Nekaj podobnega je z branjem. Branje je najprej napor in šele nato z nekaj treninga tudi užitek. Vendar je v današnjih časih ta napor še večji kot nekoč, saj imajo otroci zaradi zaslonskih medijev še težave z vzdrževanjem pozornosti. (Kovač, 2020)

Gospod Kovač zaključuje, da ima slabe bralne navade in z njimi povezane težave polovica Slovenk in Slovencev ter dve tretjini slovenskih družin, raziskave pa kažejo, da se stanje ne bo izboljšalo. Torej je potrebo nekaj narediti, da Slovenija ne bo več podpovprečno uspešna tudi zaradi slabih bralnih navad. (Kovač, 2020)

2.3 TIPI BRALCEV

2.3.1 Prvi stiki z branjem

»Branje v širšem pomenu nastopi že v zgodnjem otroštvu, ko otrok kaže ilustracije v slikanici, ki jih vedno znova pregleduje in izgovarja imena živali ter pripoveduje, kaj se bo zgodilo vnaprej. Zelo majhnemu otroku, ki doživlja jezik in zgodbe skozi knjige, je samemu kasneje lažje brati. Tisti otrok, ki ne sliši našega jezika, ki mu ne pripovedujejo zgodb in nima priložnosti, da bi si ogledoval knjige, bo prikrajšan v svoji prihodnosti. Zaradi tega morajo otroci začeti v zgodnjem otroštvu »brati« slikanice ali lažje knjige. Čeprav nikoli ne bomo vedeli, koliko otrok takrat vidi, sliši in razume, dojema pa bližino, ljubkovanje in ljubezen. In s to pozitivno izkušnjo kasneje razvijajo odnos do knjige. (Kropp, 2000)

2.3.2 Bralec začetnik

Bralec začetnik je bralec od 6. do 8. leta. S šestimi leti namreč otrok vstopi v šolo, kjer se začne učiti brati. Veliko otrok obiskuje neobvezno predšolsko izobraževanje (vrtec). To so programi z ustvarjalnimi igrami in veliko časa za branje, ki bogatijo otrokove izkušnje. Vendar se z začetkom obveznega izobraževanja od otroka pričakuje, da se uči na bolj povezan način.

Učitelji v 1. triadi poskušajo čim več otrok naučiti veliko spretnosti in veščin. Cilj vsakega učitelja je, da bi vsak otrok konec 2. razreda obvladal osnove branja, to pomeni, da lahko otrok tiho in z zadovoljstvom bere. (Kropp, 2000)

2.3.3 Srednje dober bralec

Na tej stopnji mora bralec znati brati srednje hitro, razumljivo, z zahtevnimi besedami pa ne sme imeti več tako veliko težav. Pri bralnih sposobnostih pa jih čaka še veliko dela. Knjige jim s časom postanejo všeč, pri dovolj velikih motnjah pa se lahko odvrne od njih. Pri 9-ih ali 10-ih letih pa kar tretjina bralcev izgubi veselje do branja, ta padec branja je izrazit pri dečkih, a pogosto se pojavi tudi pri deklicah. Otrok, ki doživi tak padec, posveča branju čedalje manj časa, popusti mu koncentracija, tudi širjenje besednega zaklada zaostaja. Razvoj otrokovih bralnih sposobnosti se takoj ustavi. Takšne posledice so katastrofalne. Otroci, ki pri teh letih prenehajo intenzivno brati, za polovico slabše razvijajo svoje sposobnosti kakor njihovi vrstniki. Ko začnejo

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?
Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

---

obiskovati tretjo triado osnovne šole, preprosto niso sposobni uporabljati učbenikov, ki zahtevajo bralne spretnosti. Starši lahko odreagirajo tako, da s svojim otrokom glasno berejo. (Kropp, 2000)

2.3.4 Spreten bralec

Kdaj otrok postane spreten bralec, ni splošno določljivo. Odvisno je od njegovih izkušenj in odnosa do branja. Ko otrok osvoji osnove, bere (tiho) do približno 200 besed, se njegovo besedišče približuje velikosti besedišča odraslega in uživa pri branju. To pomeni, da je postal spreten bralec. Ta stopnja nastopi med 7. ali 13. letom, lahko pa tudi kadarkoli, nekateri otroci je nikoli ne dosežejo ali pa jo dosežejo zelo pozno. Vzrokov je veliko, govorimo lahko o zastoju pri branju, pretirani zdlgočasnosti, družinskimi ali duševnimi težavami ... (Kropp, 2000)

2.3.5 Najstniški bralec

Vloga staršev je tukaj težja, saj so to težavna leta za najstnike. Oblikujejo svoja prepričanja in nasprotujejo drugim. Pri tej stopnji se odločijo, če bo branje še naprej zavzemalo pomembno vlogo v življenju. Lahko rečemo, da tretjina otrok v zadnji triadi osnovne šole bere za lastno zadovoljstvo. Po štirinajstem letu se delež zmanjša za približno 20 %. (Kropp, 2000)

2.3.6 Odrasli bralec

Branje se ne zaključi ob koncu srednje šole ali fakultete, ampak se nadaljuje celo življenje. Odrasli bralec se uči brati tako, da bogati svoj odnos do knjig in svojega življenja. Velika prednost odraslih bralcev so izkušnje, predvsem pa si mora vzeti čas za branje in razmišljanje ter pogovarjanje o knjigah. Bralec za življenje pomeni nekoga, ki najde čas za branje vsak dan svojega odraslega življenja. (Kropp, 2000)

2.4 BRALNA ZNAČKA KOT SPODBUDA ZA BRANJE

»Bralna značka je izvirna slovenska oblika dela z mladimi bralci, ki si prizadeva za uresničitev gesla Dobro brati in ljubiti brati. Bralna značka ima dvojno vlogo: je vsesplošno slovensko kulturno gibanje in prostovoljna interesna dejavnost v šoli, ki spodbuja mladino k branju in dviga bralno kulturo mladih. Obenem promovira branje oz. pomembnost branja za zdrav duh posameznika in družbe.« (Dežman, 1998, str.11)

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Bralni znački lahko pripišemo 3 osrednje cilje, ki jih posredujemo na drugačen način in katerim posvečamo različno pomembnost:

- razvijanje bralne kulture,
- razvijanje bralnih sposobnosti in
- pridobivanje književnega znanja.

Razvijanje bralne kulture pomeni, da pri bralcih (bralna značka) spodbuja branje leposlovja. Mladega bralca usposablja za branje in pozitivno vrednotenje knjige, hkrati pa ga vzgaja v trajnega uporabnika knjige. Razvijanje bralne kulture vključuje promoviranje knjige. Otroku knjigo približamo tako, da mu povemo, da je besedilo sporočilo, ki ga avtor sporoča, pripoveduje jim kot bralcem. (Dežman, 1998)

Razvijanje bralnih sposobnosti pomeni, da učenec pridobiva sposobnost za razumevanje, doživljanje in vrednotenje besedila. Ob razvijanju bralne kulture je glavni cilj bralna značka kot pouk.

Pridobivanje književnega znanja - gre za pridobivanje dejstev, pojmov, posplošitev in metod literarne zgodovine, teorije in prepoznavanja, razumevanja, uporabo in ustvarjalno preoblikovanje. Potekati mora z uporabo vseh vrst metod, oblik tehnik, predvsem pa naj prevladuje uspešna motivacija. (Dežman, 1998)

Omeniti pa moramo še tri cilje: da bo učenec rad bral, da bo imel književno pozitivno vrednostno razmerje in da bo branje vir estetskega in vsestranskega užitka.

Naloge bralne značke so:

- Podpirati temeljne cilje pouka maternega jezika, ustvarjalnega branja, bralne spretnosti in tehnike.
- Promovirati knjige in razvijati bralno kulturo učencev.
- Dati učencem dobre knjige na ta način, da bodo vzljubili branje.
- Razvijati kreativne sposobnosti bralcev.
- Spoznati književnike, njihova dela na prijateljski način, spodbujati kritično sprejemanje in vrednotenje literarnih besedil. (Dežman, 1998).

Učenci, ki vseh devet let osnovne šole opravijo bralno značko, so zlati bralci/zlate bralke. V Šaleški dolini vse, ki so zlati bralci/zlate bralke povabijo na zaključno prireditev v Kulturni dom Velenje, kjer si ogledajo predstavo in imajo slovesno podelitev, na kateri prejmejo posebno priznanje in knjigo.

V Društvu Bralne značke Slovenije (ZPMS) delo na nacionalni ravni vodi in organizira

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

---

strokovna služba, na terenu pa mentorji branja na vseh starostnih stopnjah od vrta do domov starostnikov. Spodbujanje branja vseh skupin prebivalstva, še posebej ranljivih skupin (otrok s posebnimi potrebami, priseljencev ...), in branje knjig, ki spodbujajo strpnost, sta, ob načelu izbire kakovostnih knjig za branje, pomembna dejavnika za pripravo bralnih seznamov. (Haramija, 2017)

2.5 KAKO SPODBUJATI BRANJE

Dejstvo, da otroci bolj uživajo z mobilnimi napravami kot pa s knjigo v rokah, nas ne sme presenetiti. Mobilne naprave so tako preproste za uporabo, da jih zna prižgati že malček in se z njimi igrati. Branje je zahteven miselni podvig, težaven in neznansko zapleten, potrebno je mnogo let učenja in vaje, da je otrok sposoben prebrati knjigo. Branje je na začetku pravo garaštvo. (Newman, 2017) Vprašamo se lahko, kakšna naj bi bila torej motivacija, da bi iz garaštva prešli na užitek v branju.

»Uspešno in učinkovito spodbujanje razvoja bralnih navad je povezano s kvalitetnim in otrokom primernim izborom knjižnega in neknjižnega gradiva in s kvalitetnim dostopom do njega ter z različnimi spodbujevalnimi oblikami in metodami knjižne in knjižnične vzgoje, ki jih je razvila in jih še razvija splošna knjižnica.« (Mlakar, 2003)

Vtis, ki ga knjižničarji ustvarijo ob prvem obisku knjižnice, je tisti, ki bo odločal o tem, ali se bodo čutili povabljeni v knjižnico in se bodo radi vračali ali pa bodo prihajali v knjižnico le kadar bo nujno. Otroci naj bi knjižnico ob prvem obisku zapustili v prepričanju, da so odkrili zakladnico znanja in informacij, zgodb ... (Mlakar, 2003)

Osnova, da lahko razvijemo zavzetega bralca, je poznavanje motivacije, prepoznavanje individualnih razlik med otroki, poznavanje medsebojnega delovanja in vplivanja posameznih dejavnikov motivacije. Vendar zunanje nagrade in spodbude ne razvijejo otrokove notranje motivacije za branje. Otrokom je potrebno pokazati, kako pomembno je branje in hkrati kako zabavno je, ter jih opremiti z vedenjem, da lahko z znanjem, ki ga prinese branje, povečajo tudi kvaliteto svojega življenja. (Bucik, 2003)

"Nekateri otroci sami po sebi postanejo dobri bralci. K temu so nagnjeni, doma vlada ustrezno vzdušje: starši berejo časnike, imajo veliko knjižnico, ki jo tudi uporabljajo, kupujejo nove knjige, spodbujajo branje otrok, podpirajo šolske pobude, povezane z branjem in knjigami ... A teh družin ni veliko, veliko več je pasivnih družin. Srednješolski profesorji se pritožujejo nad skupnim besediščem dijakov, ko pridejo iz

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

---

osnovne šole. Vsem tem otrokom lahko pomaga motiviranje za branje." (Sarto, 2015)

V Sloveniji obstajajo različne bralne spodbude, različni projekti, kot je npr. že omenjena bralna značka. Na šoli imajo tretješolci projekt Noč branja, vstopnica za njo pa je opravljena bralna značka v tretjem razredu. Poleg tega je spodbuda k branju tudi potovanje po planetih in podobno.

3 METODOLOGIJA

Najprej sva pregledali literaturo, ki sva jo dobili v šolski in splošni knjižnici. Zastavili sva si cilj, da uporabiva samo tiskano knjižno gradivo in ne spletnih virov. Za to možnost sva se odločili, ker najina raziskovalna naloga temelji na branju knjig. S pomočjo literature sva zapisali teoretični del naloge.

3.1 Analiza podatkov opravljene bralne značke

Podatke o številu učencev, ki so opravili bralno značko med šolskim letom 2008/09 in 2021/22 sva dobili v šolski knjižnici, saj imajo vse podatke zapisane v t. i. knjigi vtisov. Dobljene podatke sva nato vnesli v računalniški program excel, s pomočjo katerega sva oblikovali grafe. Najprej sva predstavili delež učencev, ki so opravili bralno značko v posameznem šolskem letu, nato pa sva naredili še grafe šestih generacij, kjer sva prikazali delež opravljene bralne značke za generacijo v posameznem razredu.

3.2 Anketa

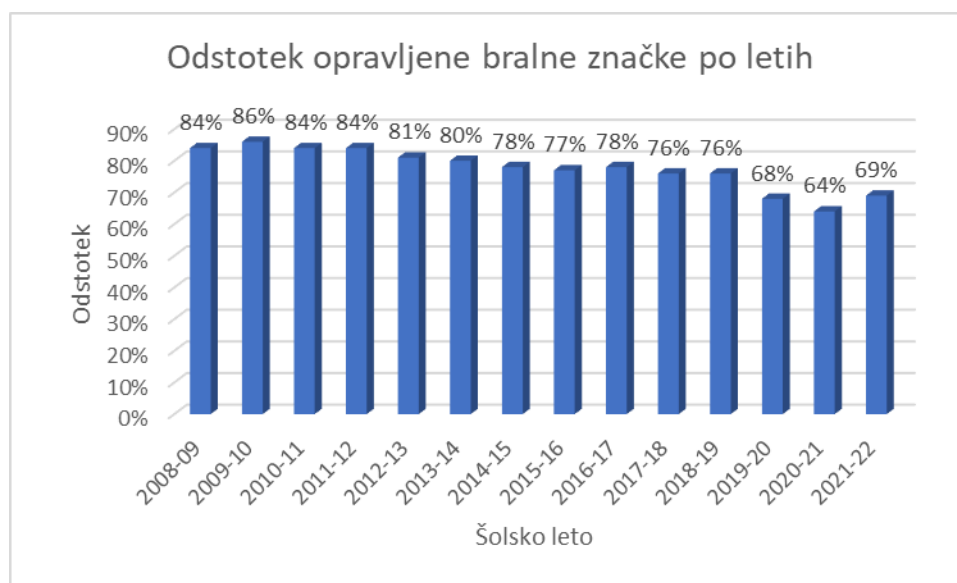
Anketo sva oblikovali v spletnem programu 1KA. Povezavo do ankete smo objavili na spletni strani naše šole in je bila aktivna med 23. 1. 2023 in 27. 1. 2023. Izpolnili so jo učenci sedmega, osmega in devetega razreda Osnovne šole Karla-Destovnika Kajuha Šoštanj. Anketo sva nato analizirali s pomočjo grafov.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1 PRIMERJAVA OPRAVLJENE BRALNE ZNAČKE MED POSAMEZNMIMI GENERACIJAMI

V šolski knjižnici OŠ Karla Destovnika-Kajuha sva pridobili podatke o opravljeni bralni znački od šolskega leta 2008/09 do 2021/22.

Na grafu 1 sva predstavili delež učencev, ki so v posameznem šolskem letu opravili bralno značko. V šolskem letu 2014/15 je delež učencev, ki so opravili bralno značko, prvič padel pod 80 %. Največji upad opravljenega bralnega značke je bil v šolskih letih 2019/20 (Bralno značko je opravilo 68 % učencev naše šole.) in 2020/21 (Bralno značko je opravilo 64 % učencev naše šole.). V teh dveh letih je potekal pouk na daljavo.

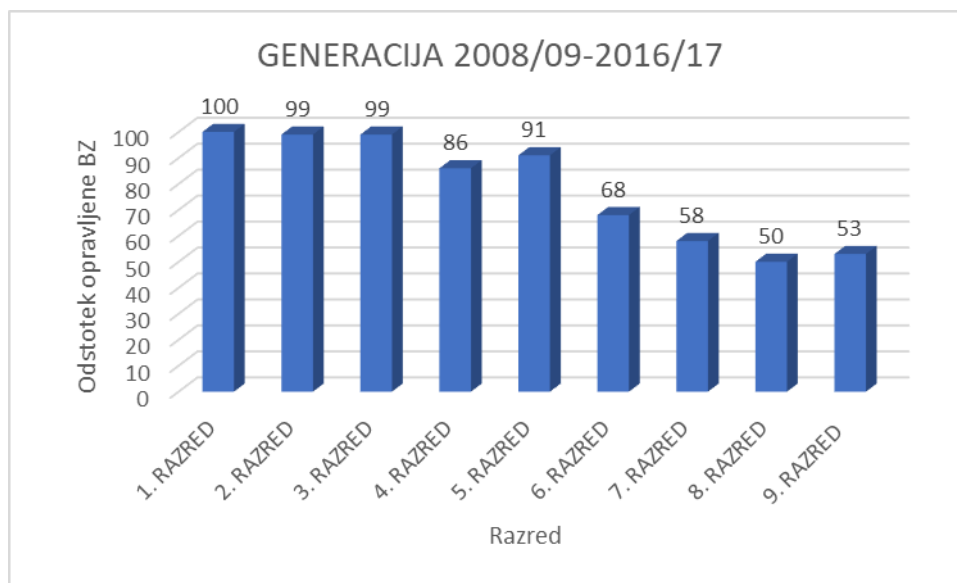
Graf 1: Odstotek opravljenega bralnega značke

V nadaljevanju naju je zanimala primerjava generacij učencev. Spremljali sva posamezno generacijo glede na opravljenega bralnega značko od 1. do 9. razreda. V nadaljevanju bova predstavili šest generacij učencev in njihov delež opravljenega bralnega značke v posameznih razredih.

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Graf 2 nam prikazuje odstotek opravljene bralne značke po razredih pri generaciji 2008/09–2016/17. Največ (100 % oz. 99 %) učencev je opravilo bralno značko v 1. triadi, prvi upad je zaznati že v 4. razredu (86 %), največji upad pa je iz 5. v 6. razred, saj je v petem bralno značko opravilo 91 % učencev, v šestem pa 68 %. V devetem razredu je bralno značko opravila le dobra polovica (53 %) devetošolcev.

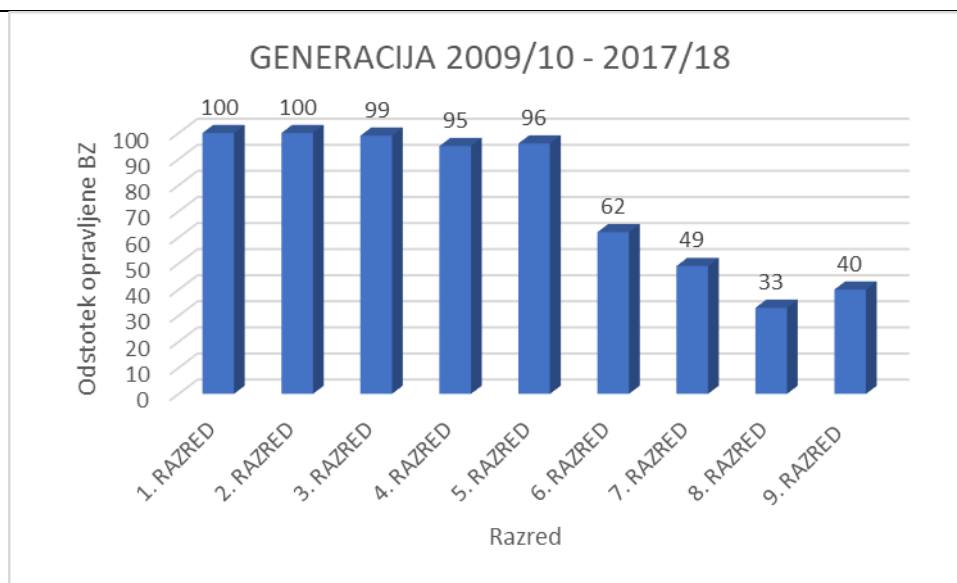

Graf 2: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2008/09–2016/17

Na grafu 3 vidimo generacijo 2009/10–2017/18. Do petega razreda so opravili bralno značko skoraj vsi učenci (najmanj 95 %), v šestem razredu pa se je zgodil prvi velik padec, saj je bralno značko opravilo le 62 % učencev. V sedmem razredu se je zgodil drugi velik padec, saj je bralno značko opravilo manj kot polovica učencev (49 %); tretji in zadnji velik padec pa se je zgodil v osmem razredu, ko je bralno značko opravilo 33 % učencev, v devetem razredu pa se je število malo zvišalo (40 %).

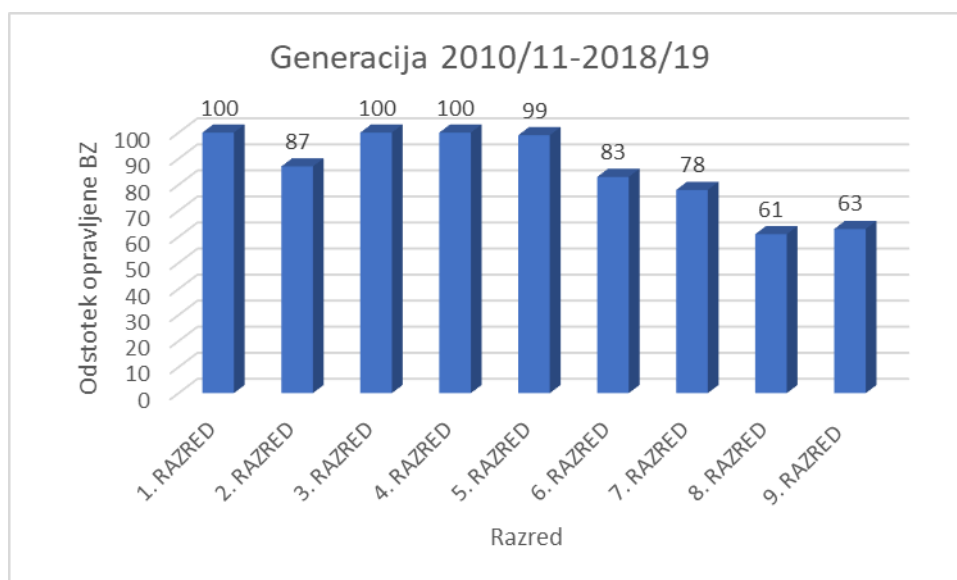
Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Graf 3: Odstotek opravljenih bralne značke pri generaciji 2009/10–2017/18

Generacija 2010/11–2018/19, ki je prikazana na grafu 4, je opravila v prvem razredu 100 % bralno značko, v drugem razredu so opravili le 87 %, od tretjega do petega razreda so bralno značko opravili 100 %, v šestem razredu se število zmanjša na 83 %, v sedmem razredu pade število komaj za 5 % kot leto prej (78 %), tudi v tej generaciji se največji padec zgodi v osmem razredu (61 %), v devetem razredu se število malo zviša (63 %).

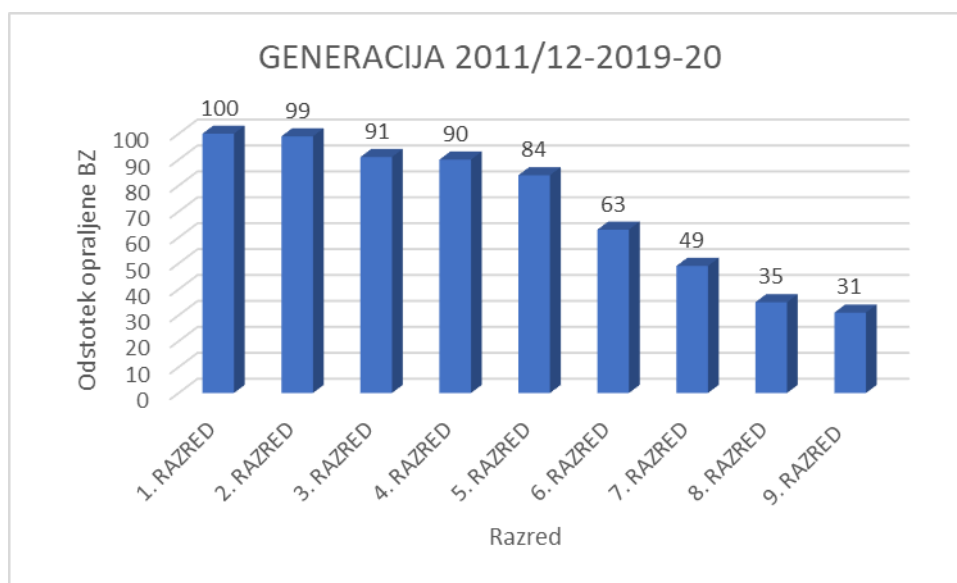

Graf 4: Odstotek opravljenih bralne značke pri generaciji 2010/11–2018/19

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Graf 5 nam prikazuje generacijo 2011/12–2019/20. V prvih dveh razredih je opravilo bralno značko 100 oz. 99 % učencev, v tretjem in četrtem razredu 90 oz. 91 % učencev, v petem razredu 84 %, v šestem razredu se zgodi padec na 63 %, v sedmem razredu pade odstotek opravljene bralne značke na 49 %, v osmem razredu pa pade na komaj 35 %, še slabše pa je bilo v devetem razredu, ko je bralno značko opravilo le 31 % učencev.

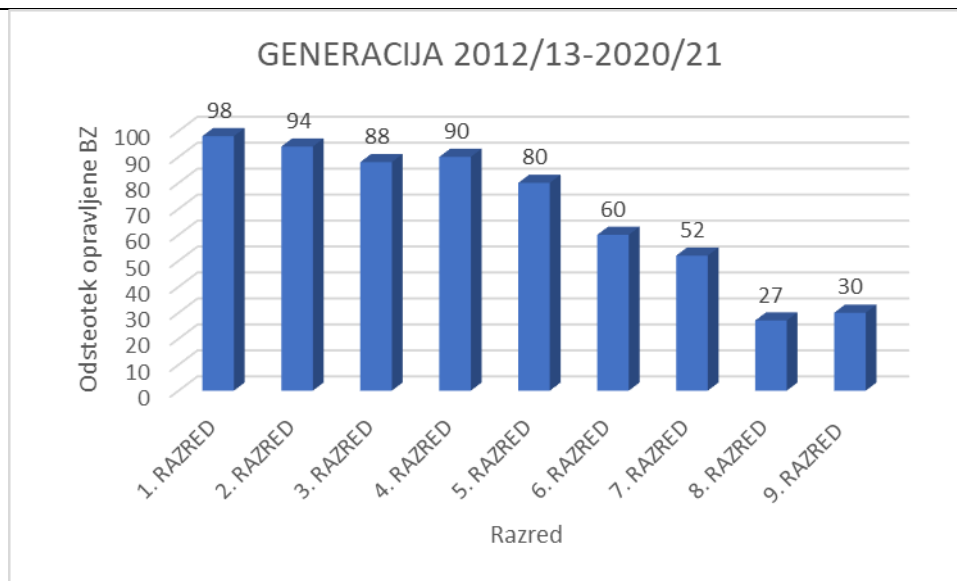

Graf 5: Odstotek opravljene bralne značke pri generaciji 2011/12–2019/20

Na grafu 6 lahko vidimo, da generacija 2012/13–2020/21 nikoli ni 100 % opravila bralne značke. V prvem razredu je bralno značko opravilo 98 % učencev, v drugem razredu 94 % učencev, padec se zgodi že v tretjem razredu, ko odstotek pade na 88 %, v četrtem razredu se ta odstotek zviša na 90 %, v petem razredu je spet padec, in sicer na 80 %, v šestem razredu pa pade na 60 %. V sedmem razredu je bralno značko opravilo 52 % učencev, v osmem razredu komaj 27 %, v devetem pa 30 % učencev.

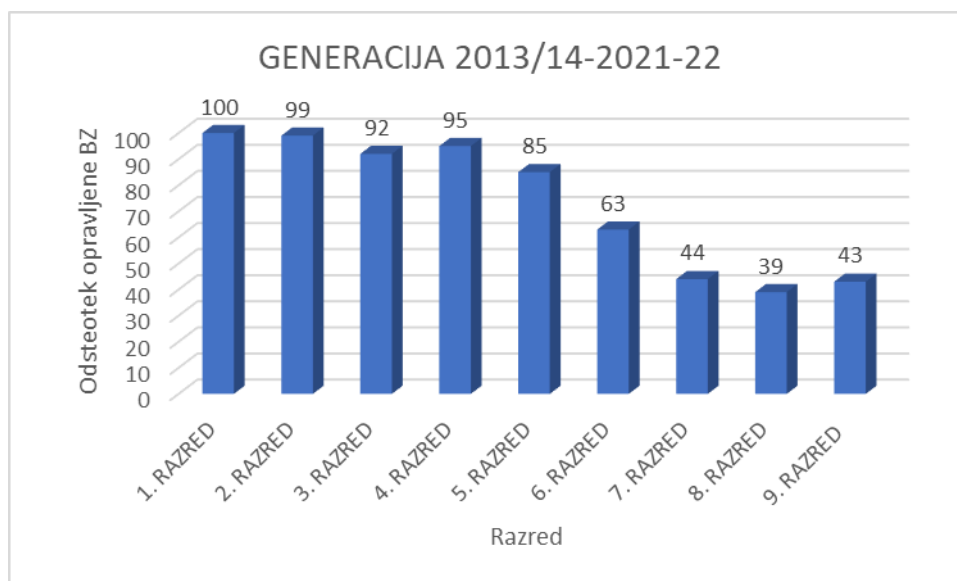
Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Graf 6: Odstotek opravljenih bralne značke pri generaciji 2012/12–2020/21

Iz grafa 7, ki predstavlja generacijo 2013/14–2021/22, je razvidno, da so v prvem in drugem razredu opravili bralno značko skoraj 100 %, v tretjem razredu so opravili 92 %, v četrtem razredu se je procent zvišal na 95 %, v petem razredu so opravili 10 % manj kot leto prej (85 %), v šestem razredu pa je upad na 63 %. V sedmem razredu je bralno značko opravilo 44 % učencev, v osmem pa nizkih 39 %, v devetem se je procent spet zvišal na 43 %.

Graf 7: Odstotek opravljenih bralne značke pri generaciji 2013/14–2021/22

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

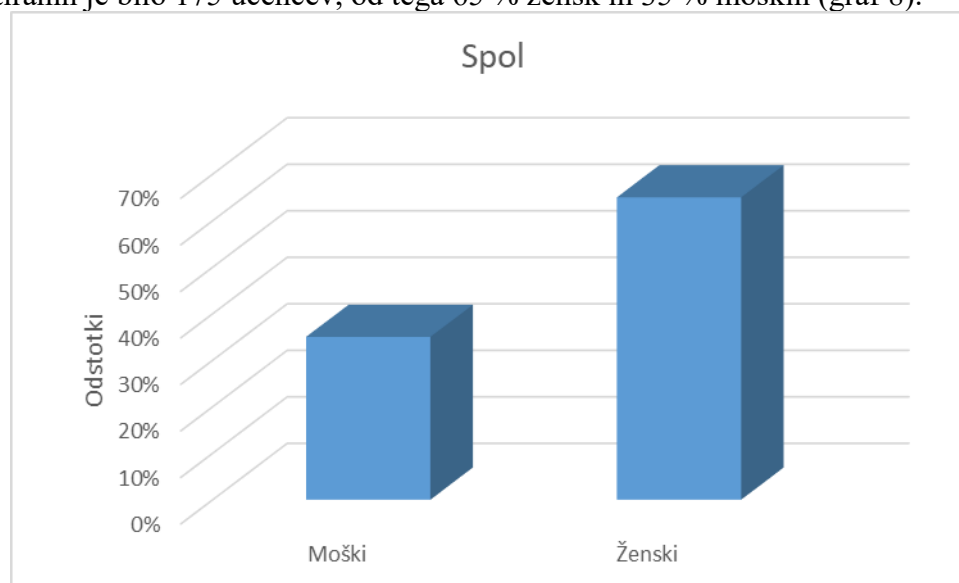
Primerjava med generacijami pokaže, da do šestega razreda ni bistvenih razlik med posameznimi generacijami. Prva »kriza« se zgodi v šestem razredu, kjer odstotek bralne značke pade na približno 60 %, razen pri generaciji 2010/11–2018/19, ki je v šestem razredu opravila bralno značko kar 83 % in zelo odstopa od povprečja ostalih petih generacij. Največji upad pri opravljanju bralne značke pa je v osmem razredu. Le dve generaciji sta bili v osmem razredu še nad 50 % učencev, ki so opravili bralno značko.

Kot lahko vidimo iz grafa 1, delež učencev, ki opravijo bralno značko, upada, predvsem sta izstopali šolski leti 2019/20 (68 %) in 2020/21 (64 %), ko smo imeli pouk na daljavo. Lansko šolsko leto se je delež sicer zopet nekoliko dvignil (69 %), zanimivo pa bi bilo primerjati še z letošnjim šolskim letom.

Iz rezultatov lahko sklepamo, da učenci manj berejo. Da zanimanje za branje začne upadati v šestem razredu in najnižji delež glede na opravljeno bralno značko doseže v osmem razredu. Opazili pa sva tudi, da se delež opravljene bralne značke v devetem razredu nekoliko poveča, saj se nekateri odločijo, da bodo naredili bralno značko v devetem razredu tudi za osmi razred in s tem osvojili naziv zlati bralec/ zlata bralka. Poleg tega pa so ti učenci na naši šoli vključeni tudi v nagradni vikend, ki ga šola organizira za devetošolce.

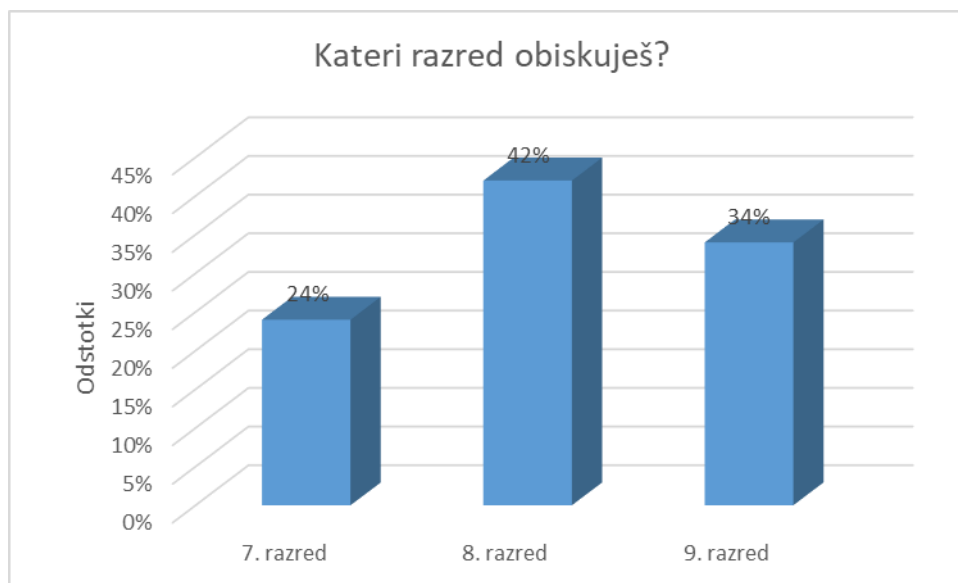
4.2 ANALIZA ANKETE IN RAZPRAVA

Anketiranih je bilo 175 učencev, od tega 65 % žensk in 35 % moških (graf 8).

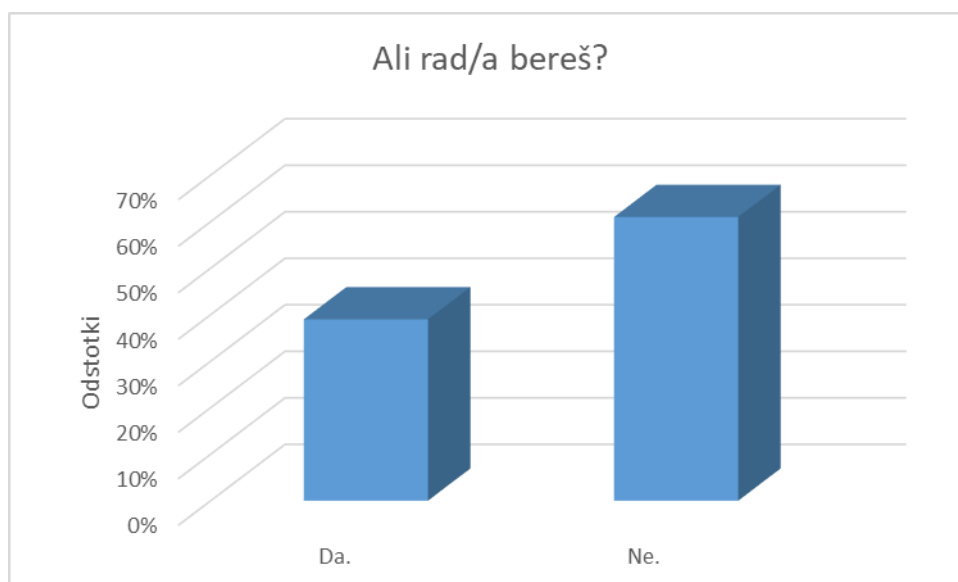
Graf 8: Spol anketiranih

Na grafu 9 lahko vidimo, da je anketo izpolnilo največ osmošolcev (42 %), sledi 34 % devetošolcev, najmanj pa jo je izpolnilo sedmošolcev (24 %).

Graf 9: Razred anketiranih

Anketirani ne berejo radi, saj jih je tako odgovorilo kar 61 %, le 39 % pa je tistih, ki so odgovorili, da radi berejo (graf 10).

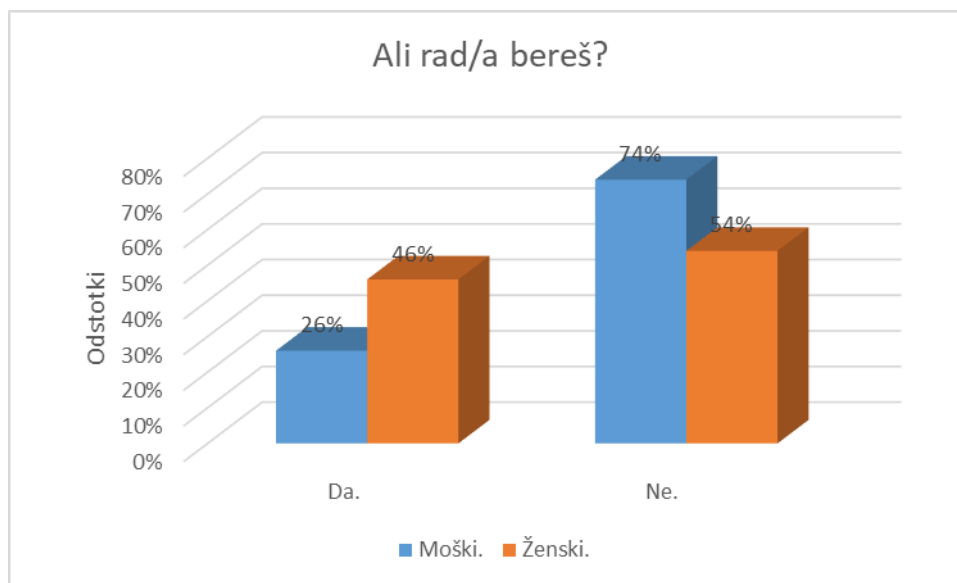
Graf 10: Ali rad/a bereš?

Kot smo ugotovili, kar 61 % anketiranih trdi, da ne berejo radi, zato lahko hipotezo 1

»Najstniki ne berejo radi.« potrdimo.

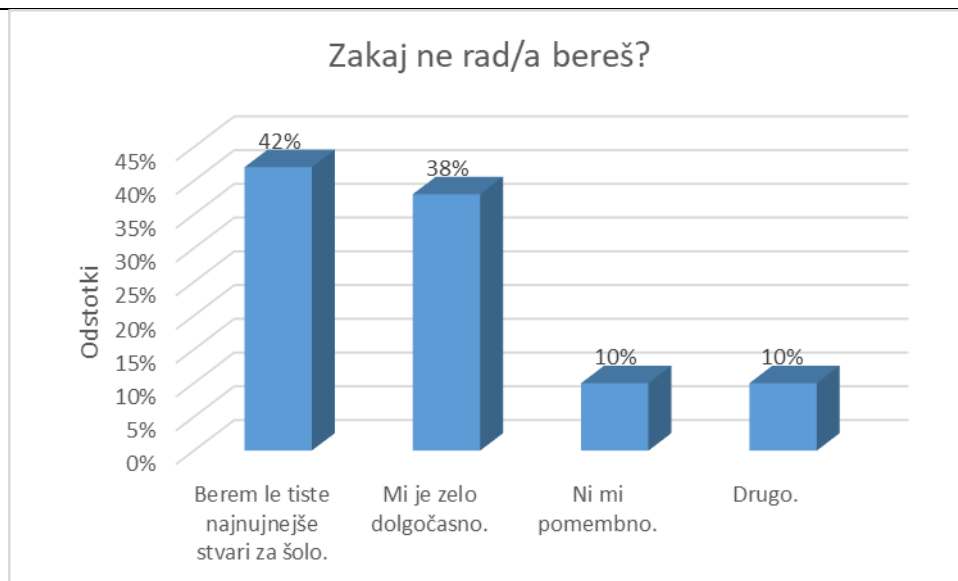
Graf 11 nam predstavlja, kako anketirani berejo glede na spol. Ugotovimo lahko, da raje berejo anketirane najstnice (46 %) kot anketirani najstniki (26 %).

Graf 11: Ali rad/a bereš glede na spol

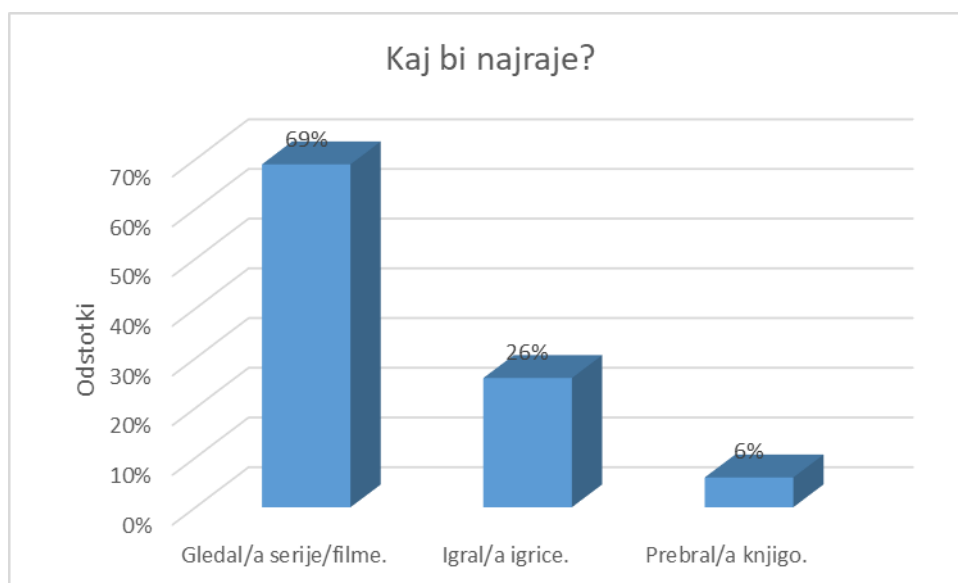
S tem lahko potrdimo tudi hipotezo 2: »Dekleta raje berejo kot fantje.«. Čeprav je tudi odstotek deklet, ki rade berejo, nizek (46 %).

Graf 12 prikazuje, kateri so razlogi, da učenci ne berejo. Na vprašanje so odgovorili le tisti, ki so predhodno obkrožili, da ne berejo radi. 42 % anketiranih bere le najnujnejše stvari za šolo, 38 % jim je branje dolgočasno, 10 % anketiranim branje ni pomembno, 10 % pa je odgovorilo drugo.

Graf 12: Zakaj ne bereš rad/a?

Na vprašanje »Kaj bi najraje?« (graf 13) je kar 69 % anketiranih odgovorilo, da bi gledali filme/ serije, 26 % anketiranih bi igralo igrice, le 6 % pa bi jih prebralo knjigo.

Graf 13: Kaj bi najraje?

Kot lahko vidimo iz grafa 13, je ogled filmov/serij tisti, ki med najstniki prevladuje, saj jih večina raje pogleda film/serijo, kot bere knjigo. Potem se vprašamo, kako motivirati za branje? Mogoče so odgovor e-knjige, ki le-to najstnikom približajo na njim bližji način, s sodobno tehnologijo, kot sta računalnik in e-bralnik.

Dejstvo, da bi le 6 % najstnikov izmed naštetih možnosti najraje prebralo knjigo, še bolj

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

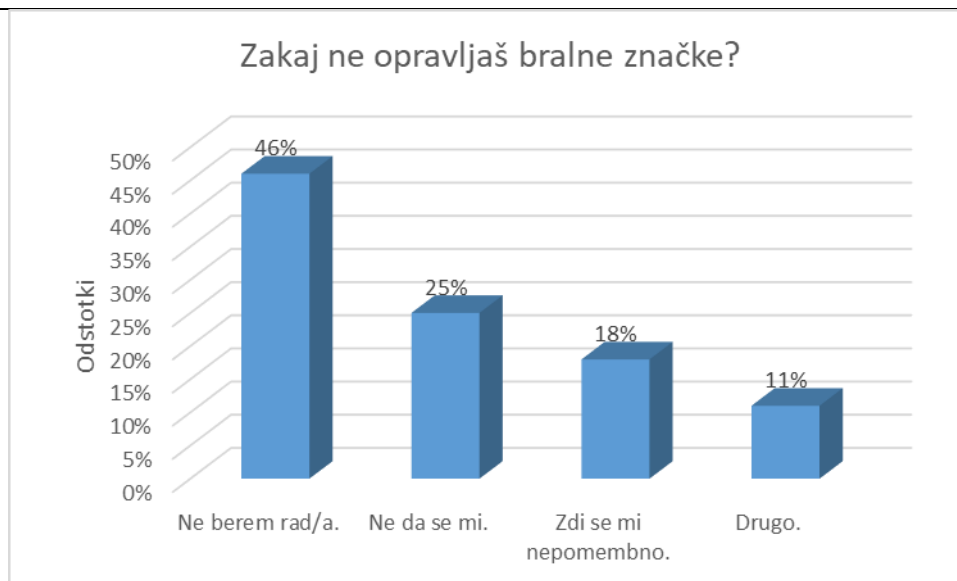
potrdi hipotezo 1 »Najstniki ne berejo radi.« oz. nam pove, da imajo na izbiro več možnosti in da raje izberejo kaj drugega kot branje.

V šoli bralno značko opravlja 49 % anketiranih, 51 % učencev je odgovorilo, da bralne značke ne opravlja (graf 14).

Graf 14 Ali v šoli opravljaš bralno značko?

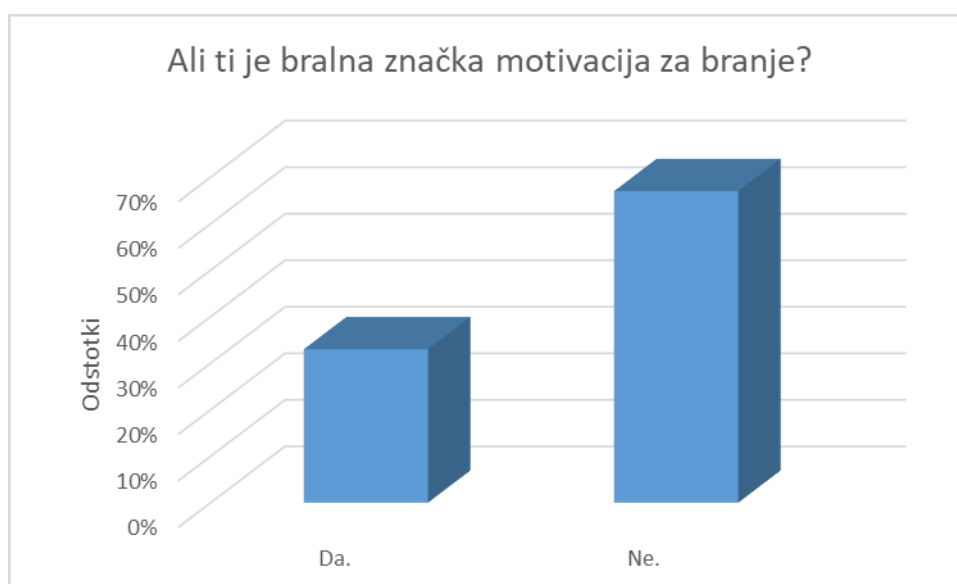
Tisti, ki bralne značke ne opravljajo, so morali odgovoriti še na dodatno vprašanje, zakaj. Anketiranci so odgovorili, da ne opravljajo bralne značke, ker ne berejo radi (46%), 25 % se jim ne ljubi, 18 % se jim ne zdi pomembno ter 11 % je navedlo drugo (graf 15).

Graf 15 Zakaj ne opravljaš bralne značke?

Od tistih, ki so na vprašanje, ali rad/a bereš, odgovorili z ne, jih skoraj polovica ne bere rado. Nekaterim bi bila motivacija, da bi dobili odlično oceno, drugi so odgovorili, da za branje nimajo časa, nekaj pa jih je odgovorilo, da se jim branje ne zdi pomembno oziroma se jim ne ljubi.

Graf 16 prikazuje, da je bralna značka motivacija za branje 33 % anketiranim učencem, 67 % pa ne.

Graf 16 Ali ti je bralna značka motivacija za branje?

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

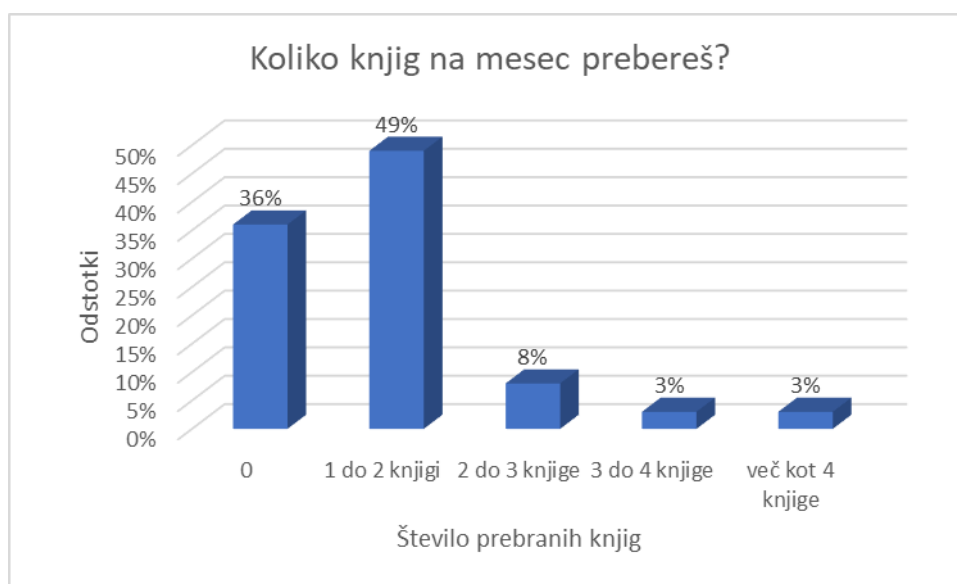
Hipoteza 3: »Bralna značka je motivacija za branje.« se ni potrdila, saj je kar 67 % odgovorilo, da jim BZ ni motivacija za branje. Naju pa je to presenetilo, saj sva mislili, da je več učencem bralna značka motivacija za branje, saj je, kot sva napisali v teoretičnem delu, glavni cilj bralne značke spodbujati mlade k branju.

Poleg tega je podelitev priznanj za zlate bralce res posebna nagrada, ki bi najstnike morala motivirati. Mogoče lahko prav s tem razložimo rahel dvig deleža tistih, ki v devetem razredu – glede na osmega – opravijo bralno značko (grafi 2, 3, 4, 6 in 7).

Razlog za dvig deleža opravljene bralne značke v devetem razredu pa je mogoče tudi nagradni vikend izlet za devetošolce, ki ga organizira naša šola in v katerega so vključeni tudi zlati bralci.

Graf 17 nam prikazuje odgovore na vprašanje »Koliko knjig na mesec prebereš?«. 36 % anketiranih ne prebere nobene knjige, 49 % anketiranih prebere 1–2 knjigi, 8 % prebere 2–3, 3 % preberejo 3–4 knjige in več kot 4 tudi 3 %.

Dejstvo, da je 36 % anketiranih odgovorilo, da ne preberejo nobene knjige, še bolj potrди hipotezo 1, da učenci ne berejo radi. Vendar pa na drugi strani kar 49 % prebere vsaj eno do dve knjigi na mesec. To se nama zdi kar veliko, glede na to, da kar 61 % anketiranih ne bere rado.

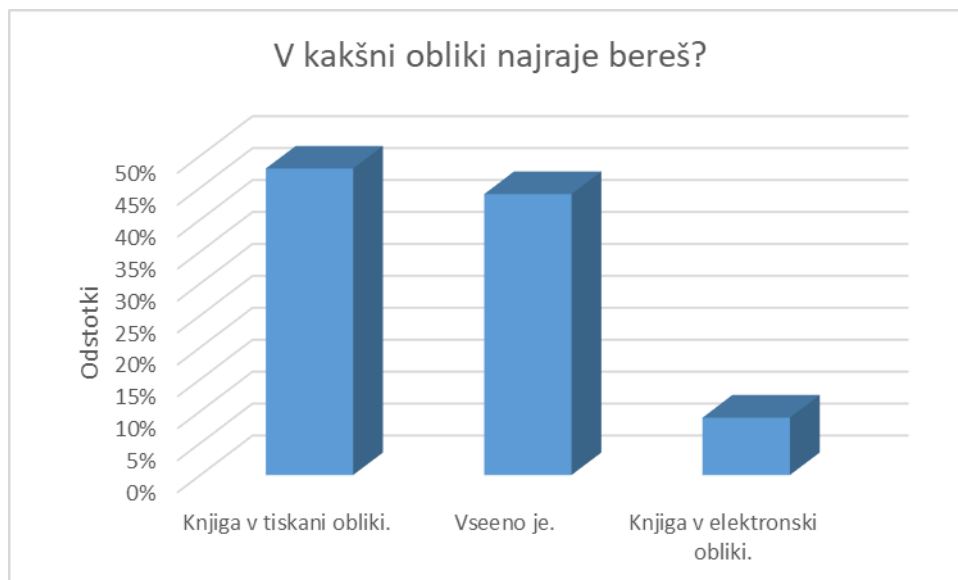

Graf 17: Koliko knjig na mesec prebereš?

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

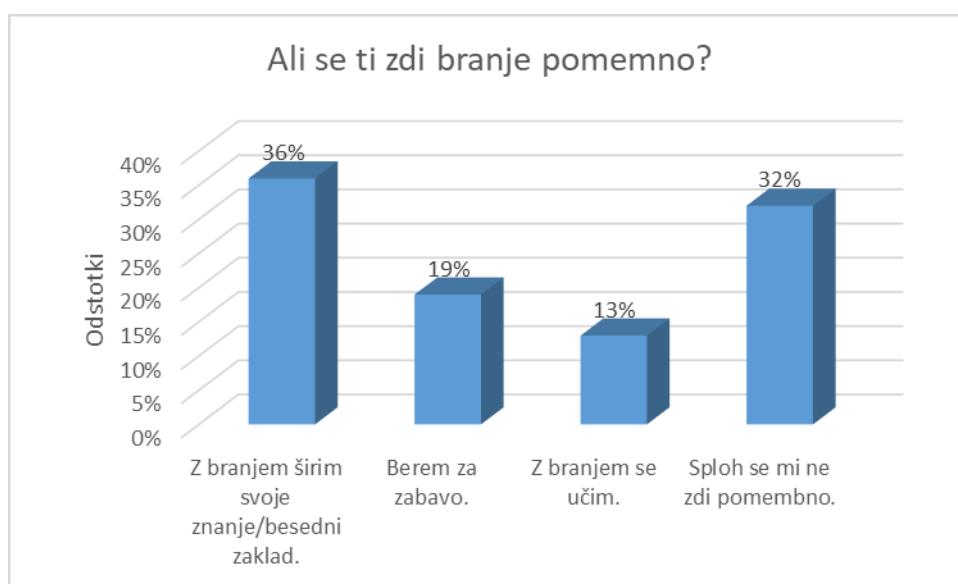
Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Na grafu 18 so prikazani rezultati na vprašanje »V kakšni obliki najraje bereš?«. 48 % anketiranih učencev knjigo najraje bere v tiskani obliki, 44 % je vseeno, 9 % pa v elektronski obliki. Zanimiv je podatek, da 9 % anketiranih bere e-knjige. Tukaj bi jih lahko še vprašali, koliko e-knjig so že prebrali, kakšne knjige berejo ter zakaj jim je branje knjig v e-obliki všeč.

Graf 18: V kakšni obliki najraje bereš?

Učencem se branje večinoma ne zdi pomembno. To jih je odgovorilo 32 %, 36 % z branjem širi svoje znanje/besedni zaklad, 19 % jih bere za zabavo, 13 % pa se jih z branjem uči (graf 19).

Graf 19: Ali se ti zdi branje pomembno?

Hipoteza 4 »Najstnikom branje ni pomembno.« se ni potrdila, saj je le 32 % anketiranih odgovorilo, da se jim branje ne zdi pomembno. Anketirani so navedli, da si z branjem širijo besedni zaklad, berejo za zabavo ter da se z branjem učijo. To naju je presenetilo, saj sva predvidevali, da se najstnikom branje ne zdi pomembno, ker ne berejo radi. Tudi na vprašanje Zakaj ne bereš rad? jih je le 10 % odgovorilo, da zato, ker se jim branje ne zdi pomembno.

Graf 20 nam prikazuje, kako se učenci odločijo za neko knjigo. 44 % anketiranih se odloči na podlagi platnice, 28 % se odloči tako, da jim je nekdo povedal za knjigo, 10 % je videlo oglas na spletu, 18 % pa na podlagi drugih podatkov.

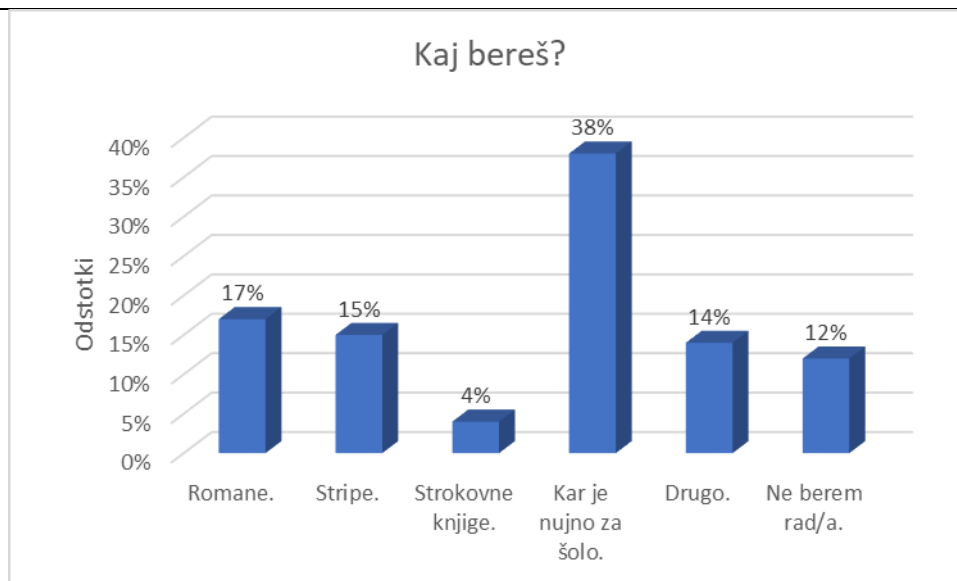

Graf 20: Kako se odločiš za neko knjigo?

Anketirani so lahko izbirali med več odgovori na vprašanje »Kaj bereš?«. 38 % učencev bere le, kar je nujno za šolo, 17 % romane, 15 % stripe, 12 % ne bere rado, 4 % radi berejo strokovne knjige ter 12 % drugo (graf 21).

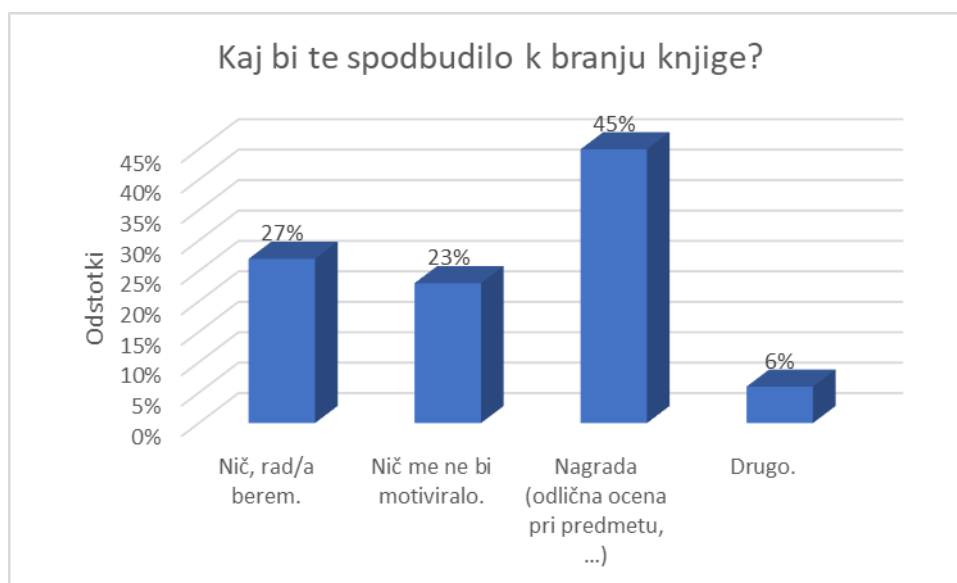
Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Graf 21: Kaj bereš?

Graf 22 prikazuje, kaj bi učence spodbudilo k branju neke knjige. 45 % bi jih spodbudila nagrada, 27 % ne rabi motivacije, ker radi berejo, 23 % jih nič ne bo motiviralo, 6 % pa so izbrali drugo.

Graf 22: Kaj bi te spodbudilo k branju knjige?

Hipoteza 5: "Nagrada bi spodbudila najstnike k branju." se je delno potrdila, saj če izločimo tiste, ki že radi berejo, lahko ugotovimo, da je le 23% tistih, ki jih nič ne bi motiviralo, in kar 45 % tistih, ki bi jih nagrada motivirala. Torej lahko sklepamo, da je nagrada tista, ki bi najstnike spodbudila k branju.

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?
Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

V raziskovalni nalogi sva potrdili prve tri hipoteze:

»Najstniki ne berejo radi.«

»Dekleta raje berejo kot fantje.«

»Bralna značka je motivacija za branje.«

Delno se je potrdila hipoteza 5:

»Nagrada bi spodbudila najstnike k branju.«

Zavrnila sva hipotezo 4:

»Najstnikom branje ni pomembno.«

5 ZAKLJUČEK

V nalogi sva želeli ugotoviti, kaj bi najstnike spodbudilo k branju. Skozi analizo opravljene bralne značke na naši šoli in s pomočjo ankete, ki sva jo izvedli, sva prišli do nekaterih ugotovitev.

Analiza opravljene bralne značke je pokazala, da se je delež učencev, ki so opravili bralno značko, najbolj zmanjšal v šolskih letih 2019/20 (68 % učencev naše šole) in 2020/21 (64 % učencev naše šole), ko je potekal pouk na daljavo. Največji upad odstotka opravljene bralne značke se zgodi v 6. razredu in nato še v 8. razredu. Glede na to, da sva ugotovili, da je velik upad opravljene bralne značke v 6. razredu, bi bilo smiselno, da bi naslednjic v anketo vključili tudi šestošolce.

Rezultati pa so pokazali, da se delež opravljene bralne značke v devetem razredu nekoliko poveča glede na osmi razred, saj se nekateri odločijo, da želijo postati zlati bralci, in tako opravijo bralno značko za deveti in osmi razred. Mogoče na to vpliva tudi nagradni vikend, ki ga organizira naša šola za zlate bralce.

V anketo je bilo zajetih 175 učencev, od tega 65 % žensk in 35 % moških. Ker sva anketo prepozno oblikovali, nisva imeli časa v njo vključiti tudi drugih šol. Zanimivo bi bilo rezultate primerjati med posameznimi šolami.

Ugotovili sva, da kar 61 % učencev ne bere rado, od teh 61 % raje berejo dekleta (46 %) kot fantje. Mogoče bi v raziskavo lahko vključili tudi bralno kulturo doma, saj sva že v teoretičnem delu ugotovili, da višja stopnja izobrazbe staršev vpliva na bralno pismenost njihovih otrok.

Graf 12 prikazuje, kateri so razlogi, da učenci ne berejo. Na vprašanje so odgovorili le tisti, ki so predhodno obkrožili, da ne berejo radi. 42 % anketiranih bere le najnujnejše stvari za šolo, 38 % jim je branje dolgočasno, 10 % anketiranim branje ni pomembno, 10 % pa je odgovorilo drugo.

Anketirani učenci najraje berejo v tiskani obliki (48 %), 9 % pa knjigo v e-obliki. V novi raziskavi bi lahko anketirane vprašali, koliko e-knjig so že prebrali, kakšne knjige berejo ter zakaj jim je branje knjig v e-obliki všeč.

Učencem sva ponudili tri dejavnosti, s katerimi sva ugotovili, da bi 69 % raje gledalo filme/serije, 26 % igralo igrice, le 6 % pa bi prebralo knjigo.

Navodnik, N., Roglšek, M. Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Raziskovalna naloga, OŠ Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj, 2023

Ugotovili sva, da učencem bralna značka ni motivacija za branje, to jih je odgovorilo kar 67 %. Tudi v letošnjem šolskem letu bo verjetno delež opravljene bralne značke padel, saj bo zlatih bralcev le 28 %. Zanimivo pa je bilo to, da se najstnikom branje zdi pomembno, saj jih je nasprotno odgovorilo le 32 %. Anketirani so navedli, da si z branjem širijo besedni zaklad, berejo za zabavo ter da se z branjem učijo.

Nagrada bi 45 % anketiranih spodbudila k branju. Dejstvo je, da 27 % učencev rado bere, zato za branje ne potrebujejo dodatne motivacije, 23 % učencev pa tudi nagrada ne bi spodbudila k branju knjig.

Na naši šoli bomo poskušali dvigniti delež opravljene bralne značke predvsem v šestem razredu tako, da bomo organizirali noč branja za vse šestošolce, ki bodo opravili bralno značko. V knjižnici pa bomo oblikovali bralne koticke za posamezne razrede, kjer bodo knjige s privlačnimi platnicami, tanjša z večjo pisavo, ki bodo morda privabile tudi tiste najstnike, ki ne berejo radi.

6 POVZETEK

Zelo radi zahajava v knjižnico, bereva knjige ali jih samo prelistavava. Opažava, da najini vrstniki ne berejo radi. Raziskave pa kažejo, da je branje zelo pomembno za otrokov razvoj – najstniki s tem širijo svoj besedni zaklad ter obzorje. Zato sva se odločili, da bova raziskali, kaj bi najstnike spodbudilo k branju. Zanimalo naju je tudi, kaj si mislijo o branju in kako na branje vpliva bralna značka. V ta namen sva pregledali literaturo, izvedli anketo na Osnovni šoli Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj ter pregledali knjigo vtisov, v kateri so zapisani podatki o številu učencev, ki so opravili bralno značko na naši šoli. Ugotovili sva, da število bralcev začne upadati v šestem razredu, najmanjši delež učencev pa bralno značko opravi v osmem razredu. Dekleta raje berejo kot fantje, obojim pa je privlačnejša možnost igranja igrice ali gledanje filmov. Opisali sva tudi različne tipe bralcev in vloge, ki jih imajo različna okolja na naše branje. Z raziskavo sva ugotovili, da najstniki ne berejo radi, da nagrada ob zaključku bralne značke ni motivacija za branje ter da je večini najstnikov napor prebrati knjigo. Presenetilo naju je, da je le četrtini anketiranih osvojena bralna značka motivacija za branje. Po drugi strani pa sva prišli do spoznanja, da so le nekateri anketirani učenci izrazili, da jih za branje nič ne bi motiviralo. Večino bi k branju spodbudile privlačne platnice, zanimiva vsebina, na pogled ne preveč debela knjiga ter nagrada, kot je npr. ocena.

7 SUMMARY

We enjoy visiting the library, reading books, or simply browsing them. We see that none of our peers enjoy reading. According to research, reading helps youngsters develop because it broadens their vocabulary and perspective. We made the decision to look at what would inspire adolescent readers for this reason. We reviewed literature and performed a poll at the primary school OŠ Karla Destovnik-Kajuha and analysed the impression book, which includes information on the number of students who passed the reading badge. We discovered that in the sixth and eighth grades, the percentage of readers starts to decline. Boys and girls both find the option of playing games or watching movies more appealing. Girls read more than boys do, and both genders find it more appealing to play video games or watch movies. We discovered through the study that teens dislike reading, that earning a reading badge does not motivate them to read and that most teens find it difficult to sit down and read a book. On the other hand, we discovered that only a small percentage of the students who responded to the survey said that nothing would motivate them to read; instead, they said that attractive panels, interesting content, a book that is not too thick to hold, and a prize, such as an assessment, would encourage them to do so.

8 VIRI

- Bucik, N. (2003). *Motivacija za branje; v: Beremo skupaj : priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Dežman, S. (1998). *Bralna značka v osnovni šoli*. Radovljica: Skriptorij KA.
- Grosman, M. (2003). *Pomen branja za posameznika in širšo družbo; v: Beremo skupaj : priročnik za spodbujanje branja*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Haramija, D. (2017). *Bralna značka, v: Povezovanje, sodelovanje, skupnosti: ustvarimo državo bralcev: zbornik referatov*. Podčetrtek : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Kepic Mohar, A. (2021). *Nevidna moč knjig*. Ljubljana : Cankarjeva založba.
- Kesič Dimic, K. (2010). *Priporočnik o branju*. Ljubljana: ALBA 2000.
- Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem : 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Kropp, P. (2000). *Vzgajanje bralca*. Tržič: Učila.
- Mlakar, I. (2003). *Kaj ponuja knjiga?; v: Beremo skupaj priročnik za spodbujanje branj*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Newman, N. (2017). *Vzgajanje strastnih bralcev*. Maribor: KMŠ.
- Sarto, M. (2015). *Strategije motiviranja za branje*. Medvode: Malinc.

ZAHVALA

Na prvem mestu se iskreno zahvaljujema mentorici Barbari Turinek, ki naju je skozi celoten proces izdelave raziskovalne naloge spodbujala, podpirala, dajala nasvete ter naju vodila do konca, da je raziskovalna naloga nastala.

Zahvala gre tudi učiteljici slovenščine Ani Brigiti Grobelnik, ki je najino raziskovalno nalogo lektorirala, ter učiteljici angleščine Ani Velički, ki nama je pomagala prevesti povzetek.

Velika zahvala pa gre tudi najinim družinskim članom, ki so naju skozi nastajanje celotne naloge vzpodbujali, ter vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in rešili anketo.

PRILOGA: ANKETA

Sva Nika in Martina, učenki 8. razreda Osnovne šole Karla Destovnika-Kajuha Šoštanj. V letošnjem šolskem letu pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom Kako spodbuditi branje pri najstnikih?

Prosiva vas, da odgovorite na naslednja vprašanja, ki nama bodo pomagala potrditi zastavljene hipoteze.

Anketa je anonimna, zato prosiva, odgovarjaj iskreno.

Q1 - Spol:

- Moški.
- Ženski.

Q2 - Kateri razred obiskuješ?

- 7. razred
- 8. razred
- 9. razred

Q3 - Ali rad/a bereš?

- Da.
- Ne.

Q4 - Zakaj ne?

- Mi je zelo dolgočasno.
- Ni mi pomembno.
- Berem le tiste najnujnejše stvari za šolo.
- Drugo:

Q5 - Kaj bi najraje?

- Gledal/a serije/ filme.
- Prebral/a knjigo.
- Igral/a igrice.

Q6 - Ali v šoli opravljaš bralno značko?

- Da.
- Ne.

Q7 - Zakaj?

- Ne berem rad/a.
- Zdi se mi nepomembno.
- Ne da se mi.
- Drugo:

Q8 - Ali je bralna značka za tebe motivacija za branje?

- Da.
- Ne.

Q9 - Koliko knjig na mesec prebereš?

- 0.
- 1-2.
- 2-3.
- 3-4.
- Več kot 4.

Q10 - V kakšni obliki najraje bereš knjigo?

- Knjiga v tiskani obliki.
- Knjiga v elektronski obliki.
- Vseeno je.

Q11 - Ali se ti zdi branje pomembno?

- Sploh se mi ne zdi pomembno.
- Z branjem širim svoje znanje/ besedni zaklad.
- Berem za zabavo.
- Z branjem se učim.

Q12- Kako se odločiš, katero knjigo boš bral/a?

Možnih je več odgovorov

- Na podlagi platnice.
- Nekdo mi je povedal zanjo.
- Na spletu sem videl/a oglas.
- Drugo:

Q13 - Kaj bereš?

Možnih je več odgovorov.

- Stripe.
- Kar je nujno za šolo.
- Romane.
- Strokovne knjige.
- Ne berem rad/a.
- Drugo:

Q14 - Kaj bi te spodbudilo k branju neke knjige?

- Nič, rad/a berem.
- Nagrada - odlična ocena pri predmetu, izlet ...
- Nič me ne bo motiviralo.
- Drugo: